

วิธีปฏิบัติ (Work instruction)

ชื่อเอกสาร .....การย้อมสี..Wright-Giemsa..Stain.....

รหัสเอกสาร .....WI-LAB-H014.....

ผู้จัดทำ..... (.....นายกฤษเวท.....แซ่ท้าว.....) ตำแหน่ง .....นักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่จัดทำ.....5..มกราคม..2569.....
ผู้ทบทวน..... (.....น.ส.จิราพร.....ใจชื่น.....) ตำแหน่ง .....นักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่ทบทวน.....5..มกราคม..2569.....
ผู้อนุมัติ..... (.....น.ส.จิราพร.....ใจชื่น.....) ตำแหน่ง .....นักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่อนุมัติ.....6..มกราคม..2569.....
สำเนาฉบับที่.....01.....	ผู้ถือครอง.....เทคนิคการแพทย์.....
แก้ไขครั้งที่.....00.....	วันที่เริ่มใช้.....2..ตุลาคม..2558.....
แก้ไขครั้งที่.....01.....	วันที่เริ่มใช้.....2..มกราคม..2566.....
แก้ไขครั้งที่.....02.....	วันที่เริ่มใช้.....6..มกราคม..2569.....
แก้ไขครั้งที่.....	วันที่เริ่มใช้.....
แก้ไขครั้งที่.....	วันที่เริ่มใช้.....

	วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 2 ของ 6
	เรื่อง : การย้อมสี Wright-Giemsa Stain	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-H014	แก้ไขครั้งที่ : 02
ผู้จัดทำ : นายฤทธิเดช แซ่ท้าว ตำแหน่ง นักเทคนิคการแพทย์ วันที่ 5 มกราคม 2569			
ผู้รับรอง : นางสาวจิราพร ใจชื่น ตำแหน่ง นักเทคนิคการแพทย์ วันที่ 5 มกราคม 2569			
ผู้อนุมัติ : นางสาวจิราพร ใจชื่น ตำแหน่ง หัวหน้างานเทคนิคการแพทย์ วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569			

รายการทบทวนและแก้ไข

แก้ไขครั้งที่	วันที่	รายละเอียดการแก้ไข
00	1 ตุลาคม 2558	- เริ่มจัดทำ
00	2 ตุลาคม 2558	- ประกาศใช้
01	1 มกราคม 2566	- ทบทวนเอกสาร
01	2 มกราคม 2566	- ประกาศใช้
02	5 มกราคม 2569	- ทบทวนเอกสาร
02	6 มกราคม 2569	- ประกาศใช้

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 3 ของ 6
เรื่อง : การย้อมสี Wright-Giemsa Stain	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-H014	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

1.ความมุ่งหมาย (Purpose)

เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานในการย้อมสี Wright-Giemsa stain ให้ปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน ได้อย่างถูกต้อง

2.การนำไปใช้ (Application)

- 2.1 เพื่อใช้ย้อมสีดูรูปร่างเซลล์เม็ดเลือดที่ปกติและผิดปกติ เช่น เม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว และเกล็ดเลือด
- 2.2 เพื่อใช้ย้อมสีในเลือดนับแยกชนิดของเซลล์เม็ดเลือดขาว
- 2.3 เพื่อใช้ย้อมสีใน Body fluid นับแยกชนิดของเซลล์เม็ดเลือดขาว
- 2.3 เพื่อใช้สีเชื้อ Malaria ในการแยกชนิดและนับจำนวนเชื้อ
- 2.4 เพื่อใช้ย้อมสีปรสิตที่ติดเชื่อในกระแสเลือด เช่น microfilaria เป็นต้น
- 2.5 เพื่อใช้ย้อมสีเชื้อราที่ก่อโรคฉวยโอกาสในผู้ป่วยภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น Binary fission เป็นต้น
- 2.6 เพื่อใช้ย้อมสีดูเซลล์ผู้ป่วยที่สงสัยเป็นโรครีม เช่น Multinucleated giant cell เป็นต้น

3.เอกสารอ้างอิง (Reference)

เอกสารใบแนบนํ้ายา ย้อมสี Wright-Giemsa stain

4.นิยามและคำย่อ (Terminology and abbreviation)

-

5.หลักการ (Principle)

สีย้อม Wright-Giemsa Stain ใช้ในการย้อมฟิล์มเลือด (Staining Blood Film) เป็นสีที่ใช้สำหรับย้อมตรวจดูลักษณะ เม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว และเกล็ดเลือดนับจำนวนเซลล์เม็ดเลือดชนิดต่างๆ และใช้ในการตรวจเชื้อมาลาเรีย ประกอบด้วยสีสำคัญ ได้แก่ สารละลาย Wright-Giemsa Fixative สี Wright-Giemsa Stain สารละลาย Wright-Giemsa Buffer สี Wright's Stain เมื่อย้อมสีแล้วทำให้ส่วนที่ติดสีน้ำเงินหรือม่วง เช่น ส่วนนิวเคลียสของเม็ดเลือดขาว เป็นต้น ส่วนของเม็ดเลือดที่มีสภาพเป็นต่าง เมื่อทำการย้อมแล้วจะจับกับส่วนที่เป็นกรดของสี (acid dyes) ทำให้ส่วนนั้นๆ ติดสีแดงชมพู เช่น granule ของเม็ด

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 4 ของ 6
เรื่อง : การย้อมสี Wright-Giemsa Stain	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-H014	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

เลือดขาวชนิด eosinophile ส่วนสีย้อม Giemsa stain จะย้อมเม็ดเลือดที่มีสภาพเป็นกรด ให้ถูกจับด้วยส่วนที่เป็นด่างของสี (basic dyes) ทำให้ส่วนนั้นติดสีน้ำเงินหรือม่วง เช่นส่วนนิวเคลียสของเม็ดเลือดขาว เป็นต้น ส่วนของเม็ดเลือดที่มีสภาพเป็นด่าง เมื่อทำการย้อมแล้วจะจับกับส่วนที่เป็นกรดของสี (acid dyes) ทำให้ส่วนนั้นๆติดสีแดง ชมพู เช่น granule ของเม็ดเลือดขาวชนิด eosinophile เป็นต้นส่วนของสี Giemsa stain จะช่วยเสริมการติดสีของเม็ดเลือดแล้วยังช่วยย้อมเชื้อมาลาเรียให้เห็นชัดเจนมากขึ้น

6.เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Associated documents)

6.1 QP-LAB-001

6.2 QP-LAB-002

7.ความปลอดภัย (Safety)

7.1 ปฏิบัติงานโดยนักเทคนิคการแพทย์

7.2 สวมถุงมือ เสื้อกาวน์ (gown) แว่นตา และหน้ากากอนามัย ป้องกันการปนเปื้อนขณะ

ปฏิบัติงาน

7.3 ในตัวอย่างสิ่งส่งตรวจอาจยังมีความสามารถในการก่อโรค ดังนั้น จึงควรจัดการทิ้งลงในถังขยะติดเชื้อ

7.4 Wright-Giemsa stain จัดเป็นสารเคมีอันตรายต่อสุขภาพ เมื่อสัมผัสทางผิวหนัง เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนังและบริเวณเนื้อเยื่อต่างๆ ถูกสัมผัสทางตา ก่อให้เกิดระคายเคืองในตาและตาแดง สุดตมมาก ก่อให้เกิดระคายเคืองต่อระบบหายใจ อาจทำให้เกิดอาการไอ เจ็บคอ และถ้ารับประทานจำนวนมาก ก่อให้เกิด คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย

8.เครื่องมือเครื่องใช้ (Equipment and Supplies)

8.1 สีย้อม Wright-Giemsa stain

8.2 Fixative

8.3 Buffer

8.4 กล้องจุลทรรศน์

8.5 Auto pipette

8.6 Pipette yellow tip

8.7 สไลด์ฝ้า

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 5 ของ 6
เรื่อง : การย้อมสี Wright-Giemsa Stain	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-H014	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

9.สารมาตรฐาน (Standard)

-

10.วิธีดำเนินการ (Procedure)

- 10.1 เขียนชื่อ-นามสกุล ผู้ป่วยลงบนแผ่นสไลด์
- 10.2 หยดเลือด 1 หยดแล้วทำการไลสไลต์ แล้วปล่อยให้แห้ง
- 10.3 Fix สไลด์ โดยจุ่มลงใน Fixative
- 10.4 นำแผ่นสไลด์ จุ่มแช่ลงในสี Wright-Giemsa stain นาน 1 นาที
- 10.5 นำแผ่นสไลด์ จุ่มแช่ลงใน Buffer นาน 1 นาที
- 10.6 เช็ดด้านหลังแผ่นสไลด์ให้สะอาด ปล่อยให้แห้งแล้วนำไปส่องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์

11.การคำนวณ (Calculation)

-

12.การควบคุมคุณภาพ (Quality control)

การควบคุมคุณภาพภายใน

- การควบคุมคุณภาพสีย้อม Wright-Giemsa stain สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ตรวจสอบคุณภาพของสีย้อมที่เตรียมไว้ โดยการตรวจสอบการติดสีของเซลล์ในการย้อมทุกสัปดาห์ โดยใช้เลนส์ใกล้วัตถุ (Objective) กำลังขยาย 100X สีย้อมที่ได้คุณภาพจะพบเซลล์ในสเมียร์เลือดลักษณะดังนี้

- 12.1 เซลล์เม็ดเลือดแดงติดสีชมพู แดง ฮีโมโกลบิน
- 12.2 เซลล์ชนิด นิวโทรฟิล พบนิวเคลียสติดสีม่วงเข้ม ไซโทพลาซึมติดสีชมพูอมม่วง มีแกรนูลละเอียดติดสีชมพูปนม่วง
- 12.3 เซลล์ชนิด อีโอสิโนฟิล พบนิวเคลียสติดสีม่วงเข้ม พบแกรนูลขนาดใหญ่ติดสีส้มแดง
- 12.4 เซลล์ชนิด เบโซฟิล พบแกรนูลขนาดใหญ่ติดสีน้ำเงินปนดำเต็มเซลล์จึงมองไม่เห็นนิวเคลียส

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 6 ของ 6
เรื่อง : การย้อมสี Wright-Giemsa Stain	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-H014	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

- 12.5 เซลล์ชนิด ลิมโฟไซต์ พบนิวเคลียสติดสีน้ำเงินเข้ม ไซโทพลาสซึมติดสีฟ้าอ่อนหรือ
จาง
- 12.6 เซลล์ชนิด โมโนไซต์ พบนิวเคลียสติดสีน้ำเงินเข้ม ไซโทพลาสซึมติดสีฟ้าอมเทา
- 12.7 เกล็ดเลือดติดสีชมพู

การควบคุมคุณภาพภายนอก

-

13.การบันทึกข้อมูลและเอกสารที่ใช้ (Data record and documentation)

บันทึกลงในระบบ LIS ของห้องปฏิบัติการ โดยระบบจะเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบ HIS อัตโนมัติ

14. การรายงานผล (Report of analysis)

-

15.รายละเอียดอื่น (Supplementary note)

15.1 สิ่งส่งตรวจ EDTA Blood, Body fluid for differential, Tissue smear และ Tzanck smear

15.2 การรักษาคุณภาพของสิ่งส่งตรวจ EDTA Blood นำส่งตรวจภายใน 2 ชั่วโมง หลังจาก
เจาะเลือด หากไม่สามารถตรวจได้ทันทีให้เก็บไว้ที่อุณหภูมิ 2-8 °C เก็บได้นาน 7 วัน Body fluid for
differential, Tissue smear และ Tzanck smear นำส่งตรวจทันทีภายใน 2 ชั่วโมง
ย้อม Slide CBC ทุกครั้งเมื่อ

- ค่า WBC count > 20,000 cells/ μ L
- ค่า Platelet count น้อยกว่าหรือมากกว่าค่าปกติ (ดูกราฟประกอบ)
- ค่า Differential Monocyte > 10 %
- ค่า MCV น้อยกว่าหรือมากกว่าค่าปกติ (ดูกราฟประกอบ)